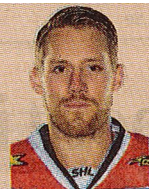

Marie J Flyckt: Upplevelsen ligger i betraktarens ögon. **sidan 2**

Yvonne Teiffel om en lyriker som dog ung. **del 2 sidan 2**

Joakim Andersson förstärker HV71. **del 2 sidan 10**

Jönköpings-Posten

Grundad 1865

NSDAG 18 APRIL 2018

| NR 89 | VECKA 16 | LÖSNUMMER 21 KR

Busåkandet ska bort

Munksjöns vattensport ska bli ljudlös

KOMMUNEN HAR PLANER på en ljudlös tabelpark, en slags skateboardpark fast på vattnet, i Munksjön. Det är model-

len som ska sätta stopp för den bullriga buskörningen på sjön. I takt med att fler bostäder byggs runt sjön ökar be-

hovet av en mer ljudlös miljö. Men om vattenskottrarna verkligen försvinner är osäkert.

Jönköping SIDAN 4

Foto: ELIN ELDERU

Tack vare sin moped kan Marita Hallén ta sig runt i stan på ett helt annat sätt än hon hade klarat annars.

Marita överlevde mot alla odds

MARITA HALLÉN VAR bara 31 år när hon drabbades av en svår stroke. Läkarna trodde inte

att hon skulle överleva. Men det gjorde hon. När Marita vaknade upp kunde hon varken

prata, läsa, gå eller stå. Hon har fått lära sig allt från början igen. **Släkt & vänner SIDORNA 10-1**

Hon var tvungen att

ades av Jerry Siegel och Shuster, och blev början till helt nytt och revolutionerande koncept i serietidningsvärlden: superhjälten.

guld hade gymnasietalij Sjtjerbo med sig till Sovjetunionen när nastik-VM i Birmingham utades för 25 år sedan, 93. Sjtjerbo, som hade sex OS-guld i Barcelona innan, vann i grenarna gkamp, hopp och barr.

elsedagar

5 år sedan, år 1973, födden etiopiska medel- och distanslöparen Haile selassie. Han har tagit OS-guld och fem VM-guld på 1000 meter och har vunnit mycket annat vunnit i maraton fyra gånger (1966–2009). Åren 1994–1999 Gebrselassie tolv världsdor, däribland fyra stycken på 1000 meter och tre på 10 meter.

3 år sedan, år 1945, föddskådespelerskan Malin Lon har varit verksam i land annat Dramaten i Stockholms stadsteater har samarbetet med regissören Suzanne Osten på scen och film. Hon arbetar till skådespelaren Mats Ek och koreografen Mats Cullberg, syster till regissören Niklas Ek och regissören Mats Ek, samt till skådespelerskan Elin ja.

nn vi minns

10 år sedan, år 1928, född författaren och folkbildningsföreläsaren Göndör (död 2010). arbetade i många år ljudtekniker på Sveriges radio, men blev framför allt känd för föredragshållare om upplevelser av Förntel. Som ungersk jude deportades han som tonåring till Auschwitz. Något han också

JÖNKÖPING Hon var en 31-årig högstadielärare som älskade att spela piano och saxofon. Helt plötsligt drabbades hon av en stroke. Tre veckor senare vaknade Marita Hallén upp på sjukhuset, till en helt ny verklighet.

Det var den 3 september 2010. Ett datum som för alltid är inristat i Marita Halléns minne. Det var då hennes liv tog en helt ny vändning.

Det var fredagseftermiddag och arbetsveckan som lärare i tyska och svenska på Rosenlundsskolan låg bakom. Marita klev på bussen mot Nyköping och såg fram emot en trevlig helg med sin pojkvän. Han mötte henne på stationen och de köpte med sig pizza och åkte till stugan i Stigtomta.

-Vi satt i soffan och väntade på att en fotbollsmatch skulle starta på tv när jag började känna mig dålig. Så jag sa till min pojkvän att jag skulle gå och lägga mig, berättar Marita.

NÄR MARITA SKULLE dra undan täcket för att krypa mer i sängen kände hon hur det började snurra i huvudet. Hon ropade på pojkvännen som kom rusande. Marita hörde sig själv säga ordet ambulans två gånger. Det sista hon minns är hur pojkvännen pratar i telefon. Sen blir allt svart.

Vad som hände sen har hon fått berättat för sig av andra. Ambulansen kom och körde henne till sjukhuset i Nyköping. Men där skakade de bara på huvudet. Det fanns ingenting de kunde göra för att rädda Maritas liv. De bestämde sig för att rädda och skicka henne till Uppsala.

-Om de inte hade chansen och skickat mig dit ha-

PROFILEN: Marita Hallén

ÅLDER: 39 år.

BOR: Tillsammans med katten Sixten i lägenhet på öster.

FAMILJ: Pappa och två systrar med familjer.

INTRESSEN: Musik, att pussla samt att umgås med familj och vänner.

kroppen och kunde inte förmedla sig med omvärlden.

-Det var fruktansvärt. Jag var som en bebis igen. Jag kunde inte prata, inte stå inte gå, inte läsa eller skriva. Jag kunde ingenting längre, säger hon.

Att ligga i sjukhussäng och höra och förstå vad alla andra runt omkring säger, men inte själv kunna säga något var riktigt jobbigt.

UNDER TRE månader vistades Marita på Medicinsk rehab på Ryhov. Där gjorde personalen allt för att få henne att kämpa och återerövra de funktioner som hon förlorat.

Eftersom den högra handen och armen inte längre fungerade fick hon träna upp sin vänsterhand istället. Ortopedteknikerna ordnade speciella skor och en skena till hennes ena ben. Tack vare det lärde hon sig gå igen.

-Det var bra. Men det fanns stunder då jag funderade på varför jag kämpade så, säger hon.

Vissa stunder önskade Marita att hon hade dött istället.

-Jag hade ju inget liv. När jag skulle gå och lägga

Marita Hallén är samma person som hon var innan hon drabbades av stroke. Någon som är som jag."

när jag menade ja, säger Marita.

Lånsamt har talet kom-

kom rusande mot henne i korridoren på Rosenlundsskolan och ropade: "Titta

svjettmonen har
astik-VM i Birmingham
ades för 25 år sedan,
3. Sjtjerbo, som hade
ex OS-guld i Barcelona
innan, vann i grenarna
kamp, hopp och barr.

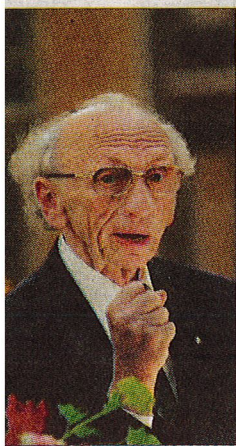
Isedagar

år sedan, år 1973, föd-
n etiopiska medel- och
stanslöparen Haile
ellassie. Han har tagit
-guld och fem VM-guld
1000 meter och har
mycket annat vunnit
maraton fyra gånger
(2009). Åren 1994-1999
eberselassie tolv världsl-
l, däribland fyra stycken
100 meter och tre på
1 meter.

år sedan, år 1945, föd-
ådespelerskan Malin
n har varit verksam
ind annat Dramaten
ockholms stadsteater
ir samarbetet med
ören Suzanne Osten
le scen och film. Hon
ter till skådespelaren
s Ek och koreografen
Cullberg, syster till
ärdansören Niklas Ek
gissören Mats Ek, samt
ll skådespelerskan Elin

En vi minns

år sedan, år 1928, föd-
rfattaren och folkbilda-
renc Göndör (död 2010).
rbetade i många år
udtekniker på Sveriges
men blev framför allt
nd föredragshållare om
pplevelser av Förintel-
om ungersk jude depor-
es han som tonåring till
witz, något han också
at om i två böcker.

ttaren Ferenc
ör föddes i dag för 90
dan. Han gick bort år

oto: HENRIK MONTGOMERY

verklighet.

Det var den 3 september
2010. Ett datum som för
alltid är inristat i Marita
Halléns minne. Det var då
hennes liv tog en helt ny
vändning.

Det var fredagseftermid-
dag och arbetsveckan som
lärare i tyska och svenska
på Rosenlundsskolan låg
bakom. Marita klev på
bussen mot Nyköping och
såg fram emot en trevlig
helg med sin pojkvän. Han
mötte henne på stationen
och de köpte med sig pizza
och åkte till stugan i Stig-
tomta.

-Vi satt i soffan och
väntade på att en fotbolls-
match skulle starta på tv
när jag började känna mig
dålig. Så jag sa till min
pojkvän att jag skulle gå
och lägga mig, berättar
Marita.

NÄR MARITA SKULLE dra
undan täcket för att krypa
mer i sängen kände hon
hur det började snurra i
huvudet. Hon ropade på
pojkvännen som kom ru-
sande. Marita hörde sig
själv säga ordet ambulans
två gånger. Det sista hon
minns är hur pojkvännen
pratar i telefon. Sen blir
allt svart.

Vad som hände sen har
hon fått berättat för sig av
andra. Ambulansen kom
och körde henne till sjuk-
huset i Nyköping. Men där
skakade de bara på huvu-
det. Det fanns ingenting
de kunde göra för att räd-
da Maritas liv. De bestäm-
de sig för att chansa och
skicka henne till Uppsala.

-Om de inte hade chan-
sat och skickat mig dit ha-
de jag inte levt i dag, säger
Marita.

I UPPSALA opererades Ma-
rita, som hade drabbats av
en stor blödning i hjärnan,
en stroke. Efter en vecka
fördes hon med ambulans-
helikopter till sjukhuset i
Linköping. Där vårdades
hon i ytterligare en vecka
innan hon fick komma till
länssjukhuset Ryhov på
hemmaplan.

Det tog tre veckor innan
Marita vaknade upp. Då
var hon förlamad i halva

*"Det tog ett helt år av kaos och massor av
tårar. Sen bestämde jag mig. Nu får jag ge mig
och ta vara på det jag har istället."*

och vänner.

kroppen och kunde inte
förmedla sig med omvärld-
den.

-Det var fruktansvärt.
Jag var som en bebis igen.
Jag kunde inte prata, inte
stå inte gå, inte läsa eller
skriva. Jag kunde ingen-
ting längre, säger hon.

Att ligga i sjukhussäng-
en och höra och förstå vad
alla andra runt omkring
säger, men inte själv kun-
na säga något var riktigt
jobbigt.

UNDER TRE månader vis-
tades Marita på Medicinsk
rehab på Ryhov. Där gjorde
personalen allt för att få
henne att kämpa och åter-
erövra de funktioner som
hon förlorat.

Eftersom den högra han-
den och armen inte längre
fungerade fick hon träna
upp sin vänsterhand ist-
ället. Ortopedteknikerna
ordnade speciella skor och
en skena till hennes ena
ben. Tack vare det lärde
hon sig gå igen.

-Det var bra. Men det
fanns stunder då jag fun-
derade på varför jag kämp-
pade så, säger hon.

Vissa stunder önskade
Marita att hon hade dött
istället.

-Jag hade ju inget liv.
När jag skulle gå och lägga
mig på kvällarna började
jag ofta böla.

Hela första året grät Ma-
rita varenda dag.

MARITA, SOM VAR van att
stå framför en klass och
undervisa, blev plötsligt
elev själv. Nu skulle hon
lära sig att läsa och skriva
igen. Men svårast av allt
var det att lära sig prata på
nytt.

De första orden hon
lyckades lära sig var nej
och mamma.

-Jag sa nej till allt. Även

Marita Hallén är samma person som hon var innan hon drabbades
någon som är som jag."

när jag menade ja, säger
Marita.

Långsamt har talet kom-
mit tillbaka. Men hon får
fortfarande leta efter ord
ibland. Ett tag blev det all-
tid fel.

-Jag ville säga något,
men när jag pratade blev
allt fel. Jag sa inte alls det
jag ville.

Hennes kunskaper i tys-
ka språket, som hon själv
har undervisat i, är helt
försvunna.

DET TOG LÅNG tid innan
Marita förstod att hon ald-
rig skulle kunna återvända
till sitt lärarjobb igen.

-När jag insåg att jag
aldrig mer kommer att
undervisa...

Marita tystnar och ögo-
nen blir blanka.

Åtta månader efter stro-
ken besökte Marita för
första gången sin gamla
arbetsplats igen. Eleverna

kom rusande mot henne i
korridoren på Rosenlunds-
skolan och ropade: "Titta
vem som är här!" Marita
ler när hon berättar om
återseendet.

-Det var så kul och rik-
tigt gott att få träffa dem,
säger hon.

Det är kontakten med
eleverna hon saknar allra
mest med läraryrket. För
till slut var hon tvungen
att inse att tiden som lä-
rare för alltid var över för
hennes del.

-Det tog ett helt år av
kaos och massor av tårar
innan jag insåg att det var
så. Sen bestämde jag mig.
Nu får jag ge mig och ta
vara på det jag har istället.

DET HAR HUNNIT gå några
år sedan Marita drabbades
av sin stroke och hennes
liv i dag ser helt annor-
lunda ut än det gjorde ti-
digare. Hon blir lätt trött

en stroke. Men hela hennes tillvaro har förändrats. Hon känner ingen i sin egen ålder som har haft stroke. "Jag skulle vilja hitta

Foto: ELIN ELDERUD

och kan bara ha max en aktivitet per dag inbokad. Ibland inte ens det.

Piano, som hon började spela som fyraåring, kan hon inte längre spela. Inte heller saxofon eller gitarr, så hon har sålt alla sina instrument.

Men bitter för att just hon drabbades av stroke är hon inte.

- Nej, nej. Bitter kan man inte vara. Det var jag kanske första året.

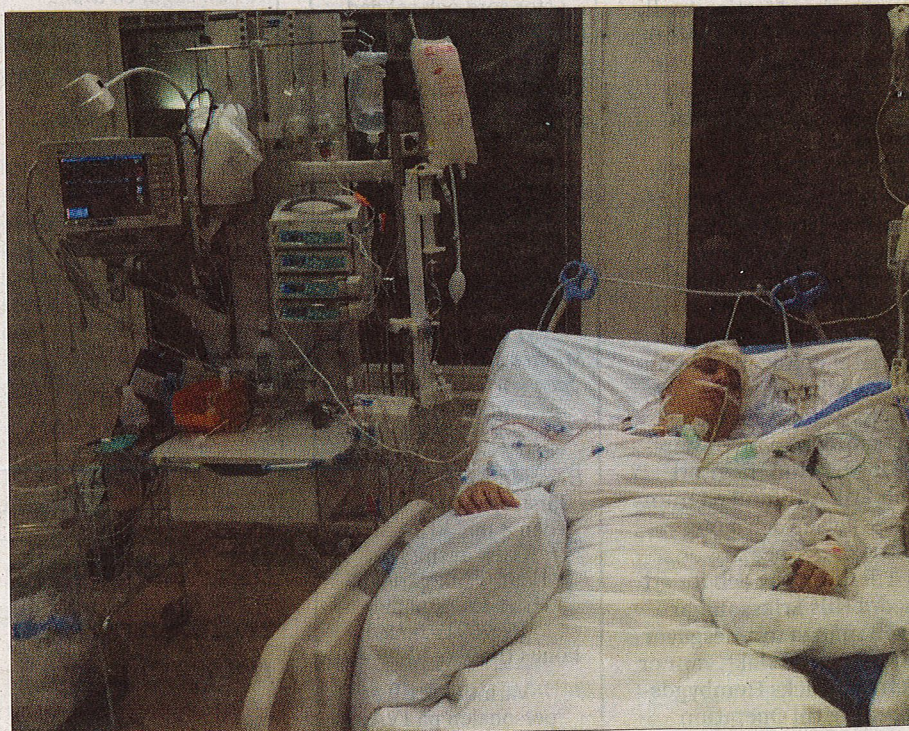
Marita väljer att fokusera på det i hennes liv som är positivt. Kontakten med vännerna är en sådan sak. Hela hon skiner upp när hon pratar om dem.

- De står så nära mig och vi kan skratta och gråta ihop. Det är så nice att de inte har försvunnit.

Carolina Carpvik

036-30 40 86

carolina.carpvik@jonkopingsposten.se

Den första tiden på sjukhuset var det osäkert om Marita överhuvudtaget skulle överleva.

Foto: PRIVAT